

Kun Virittäjän sadasensimmäinen vuosikerta ilmestyi vuonna 1997, merkkipuotta juhlittiin monin tavoin. Satavuotisjuhlaa vietettiin 14. maaliskuuta 1997 Helsingin yliopiston pienessä juhlasalissa, ja samassa yhteydessä avattiin myös Virittäjän satavuotisnäyttely. Satavuotista taivalta juhlistettiin kuitenkin jo edellisenä vuonna valitsemalla Virittäjän ensimmäinen ja toistaiseksi ainoa kunnialukija, Klaus Mäkelä.

Klaus Mäkelä oli tunnettu sosiologi, alkoholitutkija ja yhteiskunnallinen keskustelija. Lisäksi hän oli erityisen kiinnostunut kielestä ja luki Virittäjää ahkerasti. Kun haastattelin Mäkelää vuonna 1996, hän muisteli lukeneensa Virittäjää vuodesta 1962 alkaen – haastatteluhetkellä siis yli kolmekymmentä vuotta. Hän olikin yksi Virittäjän pitkäaikaisimmista lukijoista. Klaus Mäkelä menehtyi 17. joulukuuta 2013. Muistamme arvostettua kunnialukijaamme Mäkelää tässä numerossa julkaisemalla Verkko-Virittäjässä hänen haastattelunsa, joka ilmestyi alun perin Virittäjässä 2/1996. Mäkelä kuvaa haastattelussa suhdettaan kieleen ja kertoo näkemyksiään Virittäjästä muun muassa näin: ”Sen parempaa tieteellistä proosaa ei Suomessa kirjoiteta kuin Virittäjän parhaat jutut.” Hän sanoo myös, että ”tieteellisten lehtien pitää olla samanlaisia kuin ennen”. Kun haastattelua lukee 18 vuotta myöhemmin, on virkistävää huomata, että monet asiat ovat Virittäjässä samoin kuin tuolloin. Pyrimme edelleen julkaisemaan hyvää tieteellistä proosaa ja esittelemään alan keskeisen kotimaisen kirjallisuuden, etenkin väitöskirjat.

Tieteellinen lehti on kuitenkin aina oman aikansa armoilla: 2010-luvulla julkaisemista leimaavat yhä enemmän tiedehallinnosta ja -politiikasta juontuvat laadun ja julkaisujen tason mittarit ja luokitukset, jotka saavat kielentutkijan yhä useammin miettimään, missä ja mitä kannattaa julkaista. Kannattaako aikaa käyttää kirja-arvion tai konferenssireportin kirjoittamiseen, vai olisiko oman uran ja yliopiston rahoituksen kannalta parempi keskittyä tärkeämmäksi katsottuihin vertaisarvioituihin artikkeleihin? Nähdäkseni jokaisen kielentutkijan on hyvä aika ajoin pysähtyä pohtimaan, miksi, mitä ja kenelle kirjoittaa. Yhtä lailla kuin artikkelit ja katsaukset myös kirja-arviot, havainnot ja keskustelupuheenvuorot ovat osa tiedeyhteisön kirjallista keskustelua ja osa tieteenhistoriaa. Hyvää suomenkielistä tieteellistä proosaa tarvitaan ja syntyy ilman vertaisarviointiakin.

Jos ja kun tieteellinen julkaiseminen keskittyy vertaisarvioitujen artikkelien kirjoittamiseen, uhkana on, että tieteellisen kirjoittamisen taidot kapenevat. Samalla voi käydä niin, ettei esimerkiksi kirja-arvion kirjoittamisen merkitystä oman ajattelun kehittymiselle ja tiedeyhteisön keskustelulle pidetä enää tärkeänä. Artikkeleita ”pienemmät” kirjoitukset ovat kuitenkin hyvää harjoittelua esimerkiksi aloittelevalle tutkijalle: Kirja-arvion kirjoittaminen perehdyttää paitsi arvioitavaan teokseen harjaanuttaa myös kohdistamaan tekstin omalle tiedeyhteisölle ja perustelevaan omat näkemykset tiedeyhteisön hyväksymällä tavalla. Konferenssireportit välittävät ajankohtaisia kansainvälisiä ajatuksia suomenkieliselle tiedeyhteisölle ja opettavat tieteellisten aja-

tusten ja käsitteiden kääntämistä kielestä toiseen. Virittäjä kaipaakin jatkuvasti kirjoituksia kaikkiin osastoihin; kirja-arvioiden kirjoittamisesta voi neuvotella kirjallisuustoimittajan kanssa ja muista kirjoituksista päätoimittajan kanssa.

Virittäjää tehdään ensisijaisesti lukijoille, ei tiedehallinnolle, ja siksi tarvitaan niin ajankohtaisia, käytännöllisiä kuin teoreettisiakin kirjoituksia, jotka antavat uutta tietoa ja ajattelemisen aihetta. Kun kysyin vuonna 1996 Klaus Mäkelältä, miksi hän on kiinnostunut kielestä, hän totesi: ”Oikea selitys on tietenkin se, että se on niin hillittömän vänkää.” Ehkäpä tämä on kuitenkin perimmäinen ja paras syy tehdä Virittäjää – niin kirjoittajina, lukijoina kuin toimittajinakin.

ANNE MÄNTYNEEN

Klaus Mäkelä – Tekstit, teot ja elämä

Professori Klaus Mäkelä kuoli viime joulukuun 17. päivänä. Hänen muistokirjansa ilmestyy kesäkuun alussa.

Klaus Mäkelä oli kansainvälisesti arvostettu alkoholitutkija, tieteen kehittäjä, ajattelija, yhteiskunnallisten uudistusten vaikuttaja, satojen intohimojen yhteiskuntatieteilijä ja suomen kielen salarakastaja.

Näistä aiheista kirjoittavat Risto Alapuro, Claes Andersson, Ilkka Arminen, Irmgard Eisenbach-Stangl, Lars D. Eriksson, Katarina Eskola, Elina Haavio-Mannila, Auli Hakulinen, Elina Hemminki, Risto Heiskala, Risto Jaakkola, Kalevi Kivistö, Risto Kolanen, Kimmo Leppo, Leila Melart, Margaretha Mickwitz, Pekka Peltola, Teuvo Peltoniemi, Kari Puro, Robin Room, Pia Rosenqvist, Tom Sandlund, Jussi Simpura, Astrid Skretting, Marja-Leena Sorjonen, Kerstin Stenius, Pekka Sulkunen, Ilkka Taipale, Kaarlo Tuori, Ritva Turunen-Grönick ja Matti Virtanen. Kirjassa on myös Klaus Mäkelän omia tekstejä.

Kirja ilmestyy Sosiaalipoliittisen yhdistyksen tutkimusten sarjassa. Sen toimittavat Auli Hakulinen, Risto Jaakkola, Kerstin Stenius ja Matti Virtanen. Alkoholitutkimussäätiö on myöntänyt apurahan kirjan julkaisemiseen.

Jos haluat tilata kirjan, maksa viimeistään toukokuun 10. päivänä 25 euroa tilille FI98 4055 3020 1099 89 (Aktia Bank, Kerstin Stenius) ja ilmoita nimesi ja postiosoitteesi lomakkeella, joka löytyy osoitteesta www.nordicwelfare.org/klausmakela. Yhteystiedot voi ilmoittaa myös osoitteella Kerstin Stenius, NVC, Topeliuksenkatu 41 a A, 00250 Helsinki. Tilauksesi postitetaan ilmoittamaasi osoitteeseen heti kirjan tultua painosta.